

## Llenguatges i currículums

2014/2015

Codi: 102076

Crèdits: 6

| Titulació                 | Tipus | Curs | Semestre |
|---------------------------|-------|------|----------|
| 2500798 Educació primària | OB    | 2    | 2        |

### Professor de contacte

Nom: Ana Maria Margallo Gonzalez

Correu electrònic: AnaMaria.Margallo@uab.cat

### Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

### Equip docent

Lara Reyes Lopez

Anna Juan Andrés

Mireia Manresa Potrony

### Prerequisits

Per assolir els objectius de l'assignatura caldrà un bon domini oral i escrit de les llengües catalana i castellana (nivell C2). També es requerirà un domini instrumental bàsic de la llengua anglesa o de la francesa (nivell B1 del Marc Europeu Comú de Referència).

### Objectius

La finalitat d'aquesta assignatura és l'adquisició de les bases per a l'ensenyament i l'aprenentatge de les llengües i el coneixement del currículum de llengües a l'Educació Primària, així com de coneixements i pràctiques educatives sobre els següents àmbits específics de didàctica de la llengua i la literatura:

- L'ensenyament i l'aprenentatge inicial de la llengua escrita.
- L'ensenyament i l'aprenentatge de la literatura al cicle inicial de l'EP.
- L'ensenyament i l'aprenentatge de la literatura als cicles mitjà i superior de l'EP.

En finalitzar l'assignatura l'alumne haurà de:

- Conèixer el currículum actual de llengües per a l'Educació Primària, i interpretar-lo a partir de les bases teòriques i dels documents oficials del Departament d'Educació, per poder valorar les pràctiques docents i els materials curriculars (analògics o digitals) que tenen com a finalitat l'aprenentatge de les llengües i la formació lingüística dels escolars.
- Entendre la llengua com a part de l'activitat humana contextualitzada i destacar-ne la seva funció epistèmica en la construcció dels coneixements escolars.
- Saber planificar i actuar en els processos que intervenen en l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura en l'etapa dels primers aprenentatges de l'ús de la llengua escrita.
- Conèixer la literatura infantil adequada als primers cursos de primària i adquirir la competència didàctica i professional necessària per poder relacionar els materials i aprenentatges literaris amb l'aprenentatge de la lectoescriptura.

- Adquirir el coneixement i competència didàcticsiprofessionals per observar, interpretar, avaluar i regular tasques docents i d'aprenentatge que afavoreixin el desenvolupament de la competència plurilingüe i intercultural dels i les alumnes d'Educació Primària.
- Conèixer els fonaments teòrics de la didàctica de la literatura que permeten explicar els fenòmens que tenen lloc a l'aula i fer propostes d'innovació per millorar l'aprenentatge d'aquest àmbit.

## Competències

- Adquirir formació literària i conèixer la literatura infantil.
- Conèixer el currículum escolar de les llengües i la literatura.
- Conèixer el procés d'aprenentatge del llenguatge escrit i el seu ensenyament.
- Desenvolupar i avaluar continguts del currículum mitjançant recursos didàctics apropiats i promoure les competències corresponents en els estudiants.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crític i saber comunicar-se de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Fomentar la lectura i animar a escriure.
- Incorporar les tecnologies de la informació i la comunicació per aprendre, per comunicar-se i col·laborar en els contextos educatius i formatius
- Treballar en equips i amb equips (del mateix àmbit o interdisciplinar).

## Resultats d'aprenentatge

1. Adquirir i aplicar criteris per valorar els textos escrits dels infants de cicle inicial.
2. Analitzar críticament propostes educatives presents en llibres de text i altres materials curriculars incloent multimèdia o digitals, de manera que en adaptar-les a contextos concrets es faci evident la seva potencialitat quant a l'aprenentatge de l'alumnat.
3. Conformar equips de treball capaços de desenvolupar les activitats de forma efectiva tant de manera presencial com telecol·laborant de diferents formes.
4. Conèixer el procés d'aprenentatge inicial de la lectura i l'escriptura, tenint en compte les variacions que hi aporta el context multilingüe de l'aula.
5. Conèixer i valorar el programari educatiu i espais web adients per a l'ensenyament i l'aprenentatge de llengües dels diferents nivells educatius.
6. Conèixer i valorar experiències, materials i propostes didàctiques, amb o sense l'ús de multimèdia i TIC/TAC, per al primer ensenyament i aprenentatge de la llengua escrita.
7. Conèixer la literatura catalana de tradició oral així com els llibres i les formes de ficció audiovisual apropiades per als primers lectors, i tenir criteris adequats de selecció escolar a partir de les seves característiques formals i literàries.
8. Demostrar un coneixement de l'ús i registre acadèmic de les dues llengües oficials.
9. Dissenyar propostes educatives d'ensenyament i d'avaluació que contemplin les diferents modalitats d'aprenentatge lingüístic, de manera que s'atenguin adequadament tots els continguts curriculars de l'àrea i responguin a la diversitat de l'alumnat.
10. Dissenyar pràctiques diverses i articulades de foment de la lectura i l'escriptura al cicle inicial.
11. Entendre la biblioteca escolar com a instrument educatiu del centre, saber planificar la formació d'usuaris de la biblioteca i dissenyar plans lectors de centre .
12. Fer explícits els referents teòrics sobre adquisició i aprenentatge de llengües i sobre didàctica de les llengües en què es fonamenta el currículum vigent.
13. Fer propostes de planificació didàctica i d'avaluació i autoregulació del procés d'aprenentatge de llengües que tinguin en compte la diversitat de l'aula i que plantegi com a fita l'escola inclusiva.
14. Interpretar el currículum de l'àmbit de llengües de la Generalitat de Catalunya, tant en els continguts que s'han d'assolir, com en l'articulació de les llengües de l'escola i en els aspectes transversals que suposa la dimensió comunicativa.
15. Llegir amb expressivitat textos literaris adequats a l'alumnat de cicle inicial i explicar contes i altres textos de literatura oral.
16. Saber analitzar els conceptes dels infants de cicle inicial sobre la llengua escrita a partir del coneixement de les seves funcions en la societat actual.

17. Saber expressar oralment, per escrit i audiovisualment idees i coneixements amb suficient fonament teòric i argumental.
18. Saber utilitzar la literatura en relació a l'aprenentatge de la llengua oral, el primer aprenentatge de la llengua escrita i l'educació literària amb dispositius didàctics adequats als seus objectius.
19. Tenir en compte la diversitat d'estils d'aprenentatge i valorar les dificultats, deficiències i problemes en afrontar el procés d'aprenentatge de la llengua escrita i reconèixer les vies de solució que s'hi poden trobar tot respectant aquesta diversitat.
20. Usar les TIC i les TAC en la recerca d'informació i en el desenvolupament i elaboració de treballs pràctics i propostes didàctiques en l'àmbit de l'EF.

## Continguts

### 1. L'àmbit de llengües al currículum de primària.

- Els models d'ensenyament i aprenentatge de les llengües i el currículum de primària.
- Àmbits i dimensions del currículum de llengües.

### 2. L'ensenyament i l'aprenentatge inicial de la llengua escrita i l'avaluació.

- Usos i funcions de la llengua escrita en la societat actual.
- L'entrada al codi escrit. Conceptes dels infants sobre la llengua escrita.
- Els primers aprenentatges de la lectura i l'escriptura. Descripció del procés d'aprenentatge a partir dels models explicatius.
- Revisió històrica de l'ensenyament inicial de la lectura i l'escriptura. Fonamentació de les pràctiques educatives i propostes metodològiques actuals.
- Criteris per a l'anàlisi, interpretació i avaluació dels textos infantils del cicle inicial.

### 3. L'ensenyament, aprenentatge i avaluació de la literatura a cicle inicial.

- La literatura de tradició oral catalana. Els llibres per a primers lectors. Narrativa i poesia per a infants en formats orals, escrits i audiovisuals. Les versions de les obres tradicionals.
- L'educació visual i literària al cicle inicial.

### 4. L'ensenyament, aprenentatge i avaluació de la literatura als cicles mitjà i superior.

- Funcions de la literatura i desenvolupament de les competències literàries.
- Els diferents corpus textuais: la literatura per a infants impresa, audiovisual i digital. La història de la literatura infantil catalana.
- Criteris de valoració i selecció de les obres.
- La planificació de l'educació literària: la biblioteca i l'espai de l'aula; l'oralitat, la lectura autònoma, la lectura compartida i guiada.
- La interpretació dels textos. L'activitat metaliterària i els sabers literaris.

## Metodologia

El protagonista en el procés d'ensenyament aprenentatge és l'estudiant i sota aquesta premissa s'ha planificat la metodologia de l'assignatura referida a les activitats dirigides que es detalla a continuació:

### PRESENCIAL EN GRAN GRUP

Exposicions per part del professorat dels continguts i qüestions bàsiques del temari, presentació de les lectures i treballs, comentaris sobre la marxa del curs, retroalimentació sobre les feines que es porten a terme.

Es realitza amb tot el grup classe i permet l'exposició dels principals continguts a través d'una participació oberta i activa per part dels estudiants, que també podran presentar els resultats dels seus treballs.

#### Desdoblements

Espais de treball en grup reduïts (1/2 part del gran grup) guiat pel professorat, en els quals, mitjançant l'anàlisi de documents, resolució de casos o activitats diverses s'aprofundeix en els continguts i temàtiques treballades en el gran grup.

### Activitats formatives

| Títol                   | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge                                       |
|-------------------------|-------|------|----------------------------------------------------------------|
| Tipus: Dirigides        |       |      |                                                                |
| Presencial en gran grup | 15    | 0,6  |                                                                |
| Seminaris               | 30    | 1,2  |                                                                |
| Tipus: Supervisades     |       |      |                                                                |
| Tutories                | 30    | 1,2  |                                                                |
| Tipus: Autònomes        |       |      |                                                                |
| Treball autònom         | 75    | 3    | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20 |

### Avaluació

L'assistència a classe és obligatòria: l'estudiant ha d'assistir a un mínim d'un 80% de classes, en cas contrari es considerarà no presentat, encara que hagi realitzat les feines establertes.

El professorat responsable de l'assignatura decidirà conjuntament quina és la valoració global final de l'alumne en el cas que algun dels blocs avaluatius no hagi tingut un resultat acceptable/no hagi estat superat.

D'acord a la normativa UAB, el plagi o còpia d'algun treball es penalitzarà amb un 0 com a nota d'aquest treball perdent la possibilitat de recuperar-la, tant si és un treball individual com en grup (en aquest cas, tots els membres del grup tindran un 0). Si durant la realització d'un treball individual a classe, el professor considera que un alumne està intentant copiar o se li descobreix algun tipus de document o dispositiu no autoritzat pel professorat, es qualificarà el treball amb un 0, sense opció de recuperació.

Els dos exàmens s'han d'aprovar amb 5 i els tres treballs s'han de presentar obligatòriament. A partir d'aquests resultats s'aplicaran els percentatges de cada prova a la nota final.

#### PROVA ESCRITA BLOCS 1 I 2

El bloc 1 i el bloc 2 s'avaluaran mitjançant un examen que inclou els continguts d'aquests blocs a més de la lectura obligatòria del llibre de Montserrat Fons, Llegir i escriure per viure i dels articles que s'hagin treballat en aquests blocs. Els criteris d'avaluació d'aquesta prova tindran en compte l'assoliment dels continguts corresponents als blocs 1 i 3 del programa i la comprensió i aprofundiment en la lectura del llibre Llegir i escriure per viure.

L'examen sobre els blocs 1 i 2 s'ha d'aprovar amb 5. Els resultats de les proves i exercicis lliurats es publicaran al campus virtual els 10 dies següents al seu lliurament. L'estudiant tindrà 5 dies per demanar la revisió de les proves a partir de la data de la seva publicació.

#### ACTIVITAT BLOC 2

Treball d'observació i anàlisi d'una activitat funcional de lectura i/o escriptura de nens de 4 a 7 anys. Els criteris d'avaluació tindran en compte la claredat de l'exposició oral, l'anàlisi de les respostes infantils i la relació amb els continguts de l'assignatura. El treball, que es farà en grups de tres, es presentarà oralment i per escrit.

Les exposicions es presentaran en sessions de gran grup.

### ACTIVITAT BLOC 3

Presentació d'una activitat de lectura literària a cicle inicial.

### PROVA ESCRITA BLOC 4

Control sobre les lectures de llibres infantils, la bibliografia sobre el tema 4 del programa i la creació d'activitats d'explotació didàctica de textos literaris. Aquest examen s'ha d'aprovar amb 5.

### ACTIVITAT BLOC 4

Treball per parelles sobre l'explotació didàctica d'un text literari. En aquesta nota es poden afegir evidències de treball individual i de la participació a classe sobre el tema 4.

## Activitats d'avaluació

| Títol                     | Pes | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge           |
|---------------------------|-----|-------|------|------------------------------------|
| Activitat bloc 2          | 25% | 0     | 0    | 1, 3, 4, 5, 8, 16, 20              |
| Activitat bloc 3          | 10% | 0     | 0    | 3, 7, 10, 15, 18                   |
| Activitat bloc 4          | 20% | 0     | 0    | 6, 8, 9, 17                        |
| Prova escrita bloc 4      | 20% | 0     | 0    | 3, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 17, 18    |
| Prova escrita blocs 1 i 2 | 25% | 0     | 0    | 1, 2, 6, 8, 10, 12, 13, 16, 17, 19 |

## Bibliografia

AAVV.(2006): "El primer aprenentatge de la lectura i l'escriptura", número monogràfic de la revista Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura, nº 40.

Bryant, S. C. (2008): Com explicar contes. Barcelona: Biblaria

Bullich, E. ; Maura, M. (1996): Manual del rondallaire. Barcelona: La Magrana

Chambers, A. (2007): ¿Quieres que te cuente un cuento? Una guía para narradores y cuentacuentos. "Fomentos lectores". Caracas: Banco del Libro.

Colomer, T. (2010): Introducción a la literatura infantil y juvenil actual, Madrid: Síntesis.

Fons, M. (1999) Llegir i escriure per viure. Barcelona: La Galera.

Lluch, G. (ed.) (2000) De la narrativa oral a la literatura per a infants. Invenció d'una tradició literària. Alzira: Bromera.

Nemirovsky, M. (2009) Experiencias escolares con la lectura y la escritura. Barcelona: Graó.

Noguero, A. (2007): "Algunes reflexions sobre el nou currículum d'educació primària" en Fòrum. Revista d'Organització i Gestió Educativa, volum 14: 6-11

Nogueroles, A. (2007): "El tratamiento integrado de las lenguas en el marco europeo" en Monografía: El tratamiento integrado de las lenguas. Textos de Didáctica de la Lengua y la Literatura, número 47: 10-19.

Ribas, T. (2010) "La evaluación en el área lingüística". Textos de Didáctica de la Lengua y la Literatura, 53, 10-21

Servei d'Ordenació Curricular. (2009). Currículum d'Educació Primària. Barcelona: Generalitat de Catalunya (es pot consultar l'Àmbit de llengües: llengua catalana i literatura, llengua castellana i literatura, llengua estrangera, segona llengua estrangera en: [http://phobos.xtec.cat/edubib/intranet/file.php?file=docs/primaria/llengues\\_pri.pdf%20](http://phobos.xtec.cat/edubib/intranet/file.php?file=docs/primaria/llengues_pri.pdf%20)).

VERDÍA, E. (2002): "Comentarios al Marco común europeo de referencia para las lenguas", en Mosaico (número monográfico sobre Marco común europeo de referencia y Portfolio de las lenguas de l

Ensenyament i aprenentatge de la literatura als cicles mitjà i superior de l'EP

CAIRNEY, T. H. (1992): Enseñanza de la comprensión lectora. Madrid: Morata

CHAMBERS, A. (2009): Díme. Los niños, la lectura y la conversación. México: Fondo de Cultura Económica.

CHAMBERS, A. (2007): El ambiente de la lectura. México: Fondo de Cultura Económica.

COLOMER, T. (2010): Introducción a la literatura infantil y juvenil actual. Madrid: Síntesis.

COLOMER, T. (2005): Andar entre libros. La lectura literaria en la escuela. México: FCE.

COLOMER, T. (ed.) (2002): La literatura infantil y juvenil catalana: un segle de canvis. Barcelona: ICE de la UAB.

COLOMER, T. (dir.) (2002): Siete llaves para valorar las historias infantiles. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez.

COLOMER, T.; OLID, I. (2009): Princesitas con tatuaje: las nuevas caras del sexismo en la ficción juvenil.

Textos de Didáctica de la lengua y la literatura, 51, 56-67

DDAA (2002): Lire la littérature a l'école. Pourquoi et comment conduire cet apprentissage spécifique? De la  
Llengües i aprenentatge 2013 - 2014

5DDAA (2002): Lire la littérature a l'école. Pourquoi et comment conduire cet apprentissage spécifique? De la  
GS au CM2. Paris: Hachette.

DURAN, T.; LUNA, M. (2002): Un i un i un... fan cent. Barcelona: La Galera.

JOLIBERT, J. (coord.) (1992): Formar infants productors de textos. Barcelona: Graó.

LLUCH, G. (2003): Análisis de narrativas infantiles y juveniles. Cuenca: Publicaciones de la UCLM-CEPLI.

MACHADO, A.M. (2004): Clásicos, niños y jóvenes. Bogotá: Norma.

MOLIST, P. (2008): Dins del mirall. La literatura infantil explicada als adults. Barcelona: Graó.

TEIXIDOR, E. (2007): La lectura i la vida. Barcelona: Columna.

VALRIU, C. (2010): Història de la literatura infantil i juvenil catalana. Barcelona: La Galera.

Portals i recursos digitals

Recursos de literatura infantil i juvenil: [http://www.xtec.net/recursos/lit\\_inf/index.htm](http://www.xtec.net/recursos/lit_inf/index.htm) i [www.gretel-uab.pangea.org/](http://www.gretel-uab.pangea.org/)

<http://www.xtec.net/epergam/quins/quins.htm?codi=quinsllib>

ClijCAT (Consell Català del Llibre Infantil i Juvenil): <http://www.clijcat.cat/>

Recursos de llengua i literatura: [www.xtec.es/recursos/catala/index.htm](http://www.xtec.es/recursos/catala/index.htm)

Portal del Grup de Recerca en Literatura infantil i Educació literària de la UAB. Conté textos i audios d'autors i narradors, materials didàctics, llibres recomanats, etc. <http://www.literatura.gretel.cat>

Primer aprenentatge de la llengua escrita, dos portals: <http://www.xtec.es/~mjulia/projecte/> i <http://www.xtec.es/~mmulas/projecte/index.htm>

Portal del CIREL (Centre de Suport a la Innovació i Recerca Educativa en Llengües): <http://phobos.xtec.cat/cirel/cirel/>